

בג"צ 906/14 - פלוני נ' עיריית ירושלים

בג"צ 906/14 - פלוני נ' עיריית ירושלים ואח'עליון

בג"צ 906/14

פלוני

נגד

1. עיריית ירושלים

2. משרד הרווחה

3. מרכז הקשר מערב ירושלים

4. פלונית

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

[10.03.2014]

כבוד המשנה לנשיא מ' נאור

כבוד השופט ע' פוגלמן

כבוד השופטת ד' ברק-ארז

עתירה למתן צו על תנאי ובקשה למתן צו ביניים

בשם העותר:

בעצמו

בשם המשיבים 1 ו-3:

עו"ד בתיה קאופמן

בשם המשיב 2:

עו"ד דניאל מרקס

בשם המשיב 4:

עו"ד מיכל כהן-קורנאלדי

פסק-דין

השופטת ד' ברק-ארז:

1. לפנינו עתירה במסגרתה מלין העותר על כך שוועדת התסקירים שנקבעה לדיון בעניינו במסגרת הליכים שלהם הוא צד בבית המשפט לענייני משפחה כוללת שבע חברות, כולן נשים, ולפיכך נגועה בהעדר ייצוג הולם לגברים, ועל כן באפליה בלתי חוקתית.

2. העותר והמשיבה 4 (להלן גם: המשיבה) נישאו בשנת 2002 והם הורים לשלושה ילדים קטינים (להלן: הילדים). בשנת 2012 נפרדו בני הזוג והמשיבה והילדים עזבו את הדירה המשותפת של בני הזוג בירושלים (להלן: הדירה). ביום 23.8.2012 נתן בית המשפט לענייני משפחה בירושלים (תמ"ש 7048/12, השופטת א' בן-דור ליבל) צו הגנה למשיבה ולילדים, שהורה, בין השאר, על כך שהמשיבה והילדים ישובו להתגורר בדירה, ואילו העותר לא יכנס לדירה, לא ימצא בקרבתה ולא ישתמש בалиמות פיזית או מילולית כלפי המשיבה והילדים. זאת, לאחר שבית המשפט לענייני משפחה קבע כי העותר סובל מהפרעה נפשית ומונע מהמשיבה ומהילדים לקיים אורח חיים תקין, בודד את הילדים ואף מנע מהם מגע עם המשיבה בטענה שהם "טמאים". לאחר מכן, החלו להתנהל בין העותר לבין האישה הליכים שונים בענייני גירושין, משמורת מזונות ורכוש - המשיבה הגישה תביעה בבית המשפט לענייני משפחה בירושלים, ואילו העותר הגישה תביעה בבית הדין הרבני האזורי ירושלים. אין צריך לומר שהעתירה דנן אינה מחייבת להידרש לנבכי ההחלטות הרבות שניתנו בעניינם של הצדדים בערכאות השונות, ודי בכך שנציין כי הצדדים מתדיינים בבית המשפט לענייני משפחה באשר לשאלת הסמכות העניינית, בעוד הדיון בבית הדין הרבני האזורי מוקפא לעת הזו עד למתן החלטה על-ידי בית המשפט לענייני משפחה. עוד יצוין כי אף הוריו של העותר (להלן: הסבים) הגישו תביעה כנגד המשיבה בנוגע להסדרי ראיית הילדים.
3. במסגרת ההליכים בפני בית המשפט לענייני משפחה נבחנו, בין השאר, שאלות הנוגעות לקשר בין העותר לילדים, ולצורך כך הורה בית המשפט לענייני משפחה על כך שיוגש לו תסקיר על-ידי "ועדת התסקירים" של אגף הרווחה בעיריית ירושלים. ועדה זו פועלת לפי תקנון העבודה הסוציאלית (להלן: תע"ס), שהוא קובץ של הוראות והנחיות מטעם המנהל הכללי של משרד הרווחה, אשר אליו מפנות תקנות שירותי הסעד (טיפול בנזקקים), התשמ"ו-1986 ותקנות שירותי הסעד (תפקיד המנהל וועדת הסעד), התשכ"ד-1963.
4. ביום 2.5.2013 הוגש לבית המשפט לענייני משפחה תסקיר מטעם אגף הרווחה של המשיבה 1, עיריית ירושלים (להלן: העירייה). מהתסקיר עלה כי הילדים נמצאים במצב טראומטי בשל התנהגותו של העותר, המנסה להסית את הילדים כנגד אמם, המשיבה, ובהמשך לכך הוא כלל המלצה לפיה משמורת הילדים תהיה בידי המשיבה, וכי העותר יפגוש את ילדיו אחת לשבוע במסגרת התחנה לייעוץ וטיפול בחיי משפחה ונישואין או במרכז הקשר.
5. ביום 11.11.2013 הוגש לבית המשפט לענייני משפחה עדכון מטעם אגף הרווחה של העירייה (להלן: אגף הרווחה), ובו צוין כי העותר לא הגיע לפגישה שקבע עם ילדיו במסגרתה היה אמור לחגוג את יום הולדתו של אחד הילדים, וכי התנהלותו זו פוגעת בהם קשות. בהמשך לכך, ציין אגף הרווחה כי יש לכנס את ועדת התסקירים בעניינו של העותר.

6. ביום 9.12.2013 התכנסה ועדת התסקירים, בהשתתפות בעלי התפקידים הבאים: העובדת הסוציאלית המחוזית לסדרי דין; העובדת הסוציאלית העירונית לסדרי דין; מנהלת המשיב 3, מרכז הקשר מערב ירושלים; וכן שתי עובדות סוציאליות נוספות לסדרי דין. בנוסף לכך, הוזמנו והשתתפו בכינוס הוועדה: העותר והמשיבה, כל אחד מהם בליווי עורך דינו, וכן האפוסטרופסית לדין של הילדים. מהתסקיר שהוגש לבית המשפט ביום 22.12.2013 (להלן: התסקיר הראשון) עולה כי הוועדה התרשמה כי התנהלותו של העותר אינה מאפשרת לילדים להתאושש מהטראומה הקשה שנגרמה להם, ולפיכך המליצה כי ההורים יימנעו מלערב את הילדים בסכסוך ביניהם, כי האב יפנה לטיפול פסיכיאטרי וכי תדירות המפגשים בין העותר לילדים תופחת לפגישה אחת בשבועיים במשך החודשיים הבאים. כן נקבע מפגש נוסף של ועדת התסקירים למעקב ליום 16.2.2014 - היא הישיבה שכנגד כינוסה עתר העותר.
7. ביום 4.2.2014 הוגשה העתירה דנן במסגרתה טוען העותר כאמור כי כינוסה של ועדת התסקירים בנסיבות שבהן כל חברותיה הן נשים הוא אפליה על רקע מגדרי ולכן פוגע בזכותו לשוויון ולהליך הוגן. העותר טוען כי הדיון לפני הוועדה הוא למעשה "משחק מכור" שבו אין לו, כגבר, סיכוי. לפיכך, ביקש העותר כי בית משפט זה יורה על "ייצוג הולם" של גברים בוועדת התסקירים, וכן כי יורה על צו ביניים שימנע את כינוס הוועדה עד להכרעה בעתירה.
8. יצוין כי בעתירתו המקורית לא צירף העותר את אשתו כמשיבה, וכלל לא התייחס להליך המשפטי המתנהל בין הצדדים, והדבר תוקן רק בעקבות החלטה שהורתה לו לעשות כן מיום 4.2.2014. כמו כן, יצוין כי העותר, המיוצג בידי עורך דין בהליכים המתנהלים בבית המשפט לענייני משפחה מייצג את עצמו בעתירה דנן. לבסוף, יוער כי העותר הגיש תחילה את העתירה גם בשם הילדים, למרות שמונתה להם אפוסטרופסית לדין. ביום 17.2.2014 התקבלה בעניין זה בקשת המשיבה והילדים נמחקו מן העתירה.
9. ביום 7.2.2014 התבקשו המשיבים להגיש את תגובתם המקדמית לעתירה עד ליום 11.2.2014, והמשיבה 4 אכן עשתה כן. המשיבים 1-3 הגישו בקשות להארכת מועד, שנענו, ובהתאם לכך נקבע בהחלטה מיום 27.2.2014, שניתנה על יסוד הסכמת הצדדים, כי ישיבת ועדת התסקירים לא תיערך לפני יום 9.3.2014.
10. ביום 5.3.2014 הגיש העותר בקשה להשיב לתגובות המשיבים, אך בנסיבות העניין ונוכח העובדה שהגשת העתירה עיכבה גם כך שלא לצורך את כינוס ועדת התסקירים לא מצאנו מקום להיענות לה.
11. המשיבים כולם גורסים כי דין העתירה להידחות על הסף.

12. המשיבה גורסת כי העותר הוא "טרדן סדרתי" ומציינת בהקשר זה כי תבע את העובדת הסוציאלית במרכז הקשר בתביעה אזרחית; כי ביקש לפסול את הרכב הדיינים בבית הדין הרבני שדן בתביעה שהוא הגיש כנגד המשיבה; כי תבע רב שתמך במשיבה ועודד אותה לעזוב את הבית; כי תבע את בני משפחתה והוריה של המשיבה; כי הגיש ארבע בקשות שונות לפסילת השופטת שדנה בעניינה בבית המשפט לענייני משפחה, אשר נדחו כולן; וכי הוא נוהג להגיש בקשות טורדניות וקנטרניות במסגרת ההליכים המשפטיים שהוא מנהל. המשיבה מוסיפה וטוענת כי העותר הוא שביקש את התערבותן של רשויות הרווחה בהליך המתנהל בינו לבין המשיבה, ומציינת כי הוא לא העלה כל טענה בנוגע לכך שהוועדה אשר הגישה את התסקיר הראשון הורכבה כולה מנשים. המשיבה מוסיפה וטוענת כי העותר לא מיצה את ההליכים המשפטיים שהיו פתוחים בפניו קודם שעתר לבית משפט זה, שכן לא הגיש כל בקשה לבית המשפט לענייני משפחה ואף לא הגיש רשות ערעור לבית המשפט המחוזי על ההחלטה שהובילה לכינוס ועדת התסקירים, וכי די בכך כדי להביא לדחיית העתירה על הסף. כן מציינת המשיבה כי העותר לא מיצה את ההליכים שבהם יכול היה לנקוט במישרין מול המשיבים 1-3 בטרם הגיש את עתירתו.

13. המשיבה טוענת כי אף התנהלותו של העותר במסגרת ההליך המתנהל בבית המשפט לענייני משפחה מלמדת כי טענתו בדבר הפגם המגדרי בהרכב הוועדה היא טענה למראית עין בלבד, ומצביעה בהקשר זה על כך שבית המשפט לענייני משפחה מינה תחילה פסיכיאטר גבר לבדוק את העותר, ואילו העותר הוא שביקש כי חלף זאת עניינו יופנה לעריכת תסקיר (שכנגד הוועדה המופקדת על כך הוא טוען כעת). המשיבה מוסיפה וטוענת כי העותר אף הגיש לבית המשפט לענייני משפחה בקשה למינוי עובדת סוציאלית פרטית, ונקב לצורך כך בשמה של מומחית אישה דווקא. לפיכך, טוענת המשיבה כי העתירה דן היא ניסיון נוסף של העותר להפריע לפעולתן של רשויות הרווחה, בשל כך שמסקנותיהן בעניינו אינן נושאות חן בעיניו. המשיבה מדגישה כי הילדים נפגעים קשות כתוצאה מהתנגדותו של העותר וכי על בית משפט זה לשים סוף לדבר.

14. המשיב 2, משרד הרווחה (להלן: המדינה), מצין כי ועדת התסקירים היא גוף מקצועי המסייע לעובד הסוציאלי המטפל במקרה מורכב לגבש את המלצותיו בטרם אלה יוגשו לבית המשפט. המדינה מוסיפה בהקשר זה כי המשתתפים בוועדה נדרשים להיות הגורמים המטפלים במשפחה או האחראים על גורמים אלה, קרי זהותם הפרסונאלית של המשתתפים בוועדה אינה קבועה אלא משתנה ממקרה למקרה. המדינה מוסיפה ומציינת כי הרכבה של ועדת התסקירים קבוע בסעיף 7.1.15 לתע"ס. המדינה גורסת כי לעותר עומד סעד חלופי שכן ביכולתו להעלות טענות כנגד המלצותיה של ועדת התסקירים, ככל שיהיו לו כאלה, בפני בית המשפט לענייני משפחה. המדינה טוענת עוד כי דין העתירה להידחות אף לגופה, שכן ועדת התסקירים מורכבת כאמור על פי הוראות התע"ס, והשתתפות הגורמים המכירים את המשפחה בה עסקין מתחייבת מאופייה של הוועדה ומתפקידיה. המדינה טוענת בהקשר זה כי מרבית החברים בוועדת התסקירים הם עובדים סוציאליים, וידוע כי רוב העוסקים במקצוע זה הם נשים, ואך מובן הוא כי אם אחד מבעלי התפקידים הרלוונטיים במקרה מסוים הינו גבר ייטול הוא חלק בוועדה. המדינה דוחה את טענתו של העותר לפיה נדרש להיות "ייצוג הולם" של גברים בוועדת התסקירים, ומציינת כי אין מקום לקבוע שאוכלוסיית הגברים זכאית להעדפה מתקנת, וכי ממילא ועדת התסקירים אינה "ועדה ציבורית" אלא גוף מקצועי מובהק שתפקידו לגבש המלצות שיובאו לפני בית המשפט. הא - ותו לא.

15. העירייה, היא המשיבה 1, גורסת כי ועדת התסקירים היא למעשה "צוות חשיבה מתוגבר", היינו שאינה גוף מכריע בשום מובן, ועל כן אינה דומה כלל לגופים שבהם עסקה הפסיקה הנוגעת לייצוג הולם בגופים ציבוריים. עוד טוענת העירייה כי העתירה דן היא תיאורטית, שכן העותר כלל לא הראה כיצד ועדת התסקירים שדנה בעניינו פגעה בו בצורה כלשהי, וכיצד פגיעה זו קשורה במישרין או בעקיפין להרכבה המגדרי. כמו כן, העירייה טוענת כי העותר לא מיצה את ההליכים מול המשיבים בטרם הגיש את עתירתו. העירייה מוסיפה וטוענת כי העותר פועל בחוסר ניקיון כפיים, ומציינת אף היא בהקשר זה כי הגיש תביעה אישית כנגד רכזת מרכז הקשר העוסקת בעניינו, וכי הוא מהלך אימים על הצוות המקצועי. יצוין בהקשר זה, כי מתגובת המדינה עולה כי עקב התביעה שאותה הגיש העותר נגד רכזת מרכז הקשר, הועבר הפיקוח על המפגשים בינו לבין ילדיו לעובדות סוציאליות שאינן חלק ממרכז זה - הסדר ייחודי שנועד למנוע ניגוד עניינים.

16. לאחר שעיינו בעתירה ובתגובות לה על נספחיהן, באנו לכלל מסקנה כי דינה להידחות על הסף.
17. ראש וראשון לכול, העתירה הוגשה בחוסר ניקיון כפיים ותוך הסתרת עובדות מרכזיות וחיוניות מבית משפט זה. כפי שצוין לעיל, העותר כלל לא הזכיר בעתירתו המקורית כי הדיון בוועדת התסקירים, שעומד בלב העתירה, הוא חלק מהליך המתנהל בינו לבין המשיבה בהתייחס למשמורת על הילדים, לא צירף את אשתו כמשיבה לתיק הגם שברור כשמש כי היא משיבה חיונית ומרכזית בתיק, ואף הגדיל עשות בכך שהגיש את העתירה גם בשם הילדים, הגם שמונתה להם אפוטרופסית לדיון. כידוע, עותר הפונה לבית המשפט הגבוה לצדק נדרש לפרוש בפניו את מלוא התמונה העובדתית הרלוונטית, וכן להציג תיאור מדויק של הליכים משפטיים קודמים או מקבילים הנוגעים לדבר (ראו למשל: בג"ץ 1439/08 ניצולת הקרטל בע"מ נ' פקיד השומה למפעלים גדולים, בפסקה 3 (20.11.2008)). בענייננו, לא פרש העותר בפני בית המשפט פרטים מרכזיים ביותר. כבר בכך די על מנת להביא לדחיית העתירה. זאת, בנוסף לכך שאף אי צירופה של משיבה חיונית עשוי להוות במקרים מסוימים, כאשר מדובר בפגם שאינו ניתן לתיקון בנסיבות העניין, עילה עצמאית לדחיית העתירה (ראו למשל: בג"ץ 3149/12 אבן חן נ' שר הבטחון, בפסקאות 6-7 (23.4.2012)).
18. לכך יש להוסיף, כי לעותר עומד סעד חלופי. כפי שבית משפט זה כבר קבע בעבר, בית המשפט לענייני משפחה הוא שייקבע את המשקל שיש לייחס לתסקיר שיוגש לו, וככל שיש לעותר טענות כנגד אופן פעולת ועדת התסקירים, עליו לפנות לבית המשפט לענייני משפחה ולא לבית המשפט הגבוה לצדק (ראו: בג"ץ 2592/10 פלוני נ' פקידת סעד לסדרי דין, בפסקה 8 (26.4.2010) (להלן: עניין פלוני)). זאת, מטעמים שעניינם יעילות דיונית ומניעת סחבת, כך שכלל היבטי התיק יתבררו בפני הערכאה הדיונית שלה הכלים המתאימים לכך (להעלאת טענות בדבר פגמים שנפלו בהגשת כתב אישום במסגרת ההליך הפלילי גופו, ולא בעתירה לבג"ץ, השוו: בג"ץ 9131/05 ניר עם כהן ירקות אגודה שיתופית חקלאית בע"מ נ' מדינת ישראל - משרד התעשייה המסחר והתעסוקה, בפסקה 5 (9.2.2006); ע"מ 1786/12 ג'ולאני נ' מדינת ישראל - המשרד לביטחון פנים, בפסקה 39 (20.11.2013)). הדברים נכונים אף ביתר שאת כאשר עסקינן בתסקיר הנוגע לקטינים אשר טובתם מחייבת למנוע התמשכות מיותרת של ההליך (ראו: עניין פלוני, שם). ראוי לחזור ולהדגיש, בהקשר זה, כי העותר מיוצג בידי עורך דין בהליך המתנהל בבית המשפט לענייני משפחה, אך בחר להגיש את העתירה דן בעצמו, וטעמיו עמו.
19. למעשה, בעתירה נכללה אף בקשה שבית משפט זה ישתמש "בסמכותו לשמש כבית דין לחוזים אחידים", וזאת בהתייחס לטענות שהעלה העותר כנגד "חוזה אחיד" שעליו נדרש לחתום בטרם הכניסה למרכז הקשר, כמו גם בקשה להורות על הענקת סעד חוקתי שעניינו ביטול חלקים מהחוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), התשי"ט-1959. על כל אלה ניתן לומר כי המבקש העמים על עתירתו, הנוגעת להליך הגירושין הספציפי המתנהל בינו לבין המשיבה, טענות ציבוריות כביכול, מן הגורן ומן היקב, מבלי להניח כל בסיס לדיון בהן. ממילא לא מצאנו מקום להידרש אליהן.
20. בשולי הדברים, ומבלי לקבוע מסמרות, ניתן להוסיף שטענת המשיבה (שאותה אישרו למעשה העירייה והמדינה), כי העותר הוא "תובע סדרתי" המבקש להתיש אותה באמצעות הליכים משפטיים, לכאורה אינה נטולת כל בסיס. במיוחד יש לחשוש מכך שבעלי דין המטופלים בידי שירותי הרווחה ינסו להרתיע את הגורמים המקצועיים מלגבש מסקנות בעניינם בעזרת הגשת תביעות סרק אישיות נגדם (ראו והשוו: רע"א 9227/12 עו"ד שי גרנות, כונס הנכסים נ' שפייר, בפסקה 19 (27.8.2013); תמר קלהורה ומיכל ברדנשטיין "חוק לתיקון פקודת הנזיקין (מס' 10) - חסינות עובד ציבור" הפרקליט נא 293 (2011)). זאת, כמובן, מבלי לגרוע מכך שאף שירותי הרווחה אינם חסינים מביקורת. כמו כן, כפי שכבר צוין בפסיקתו של בית משפט זה, הליכים הנוגעים לכאב אישי ומשפחתי, ודאי כאלה הנוגעים למשמורת על ילדים, מערבים לא אחת משקעים רגשיים, אך אין בכך כדי להצדיק שימוש לרעה בכלים משפטיים (השוו: בע"מ 687/14 פלוני נ' פלונית, בפסקה 14 (25.2.2014)). כאמור, אף בהליך דן הייתה התנהלותו של העותר בלתי ראויה, ומוטב כי לא יוסיף לצעוד בדרך זו לעתיד לבוא.
21. סוף דבר: העתירה נדחית. ועדת התסקירים תתכנס בהקדם האפשרי. בנסיבות העניין, ישא העותר בהוצאות המשיבה 4 בסך של 5,000 שקל, ובהוצאות המשיבים 1 ו-2 בסך של 2,000 שקל לכל אחד מהם. ניתן היום, ח' באדר ב' התשע"ד (10.3.2014).